

Källstudier till Sveriges historia 1230—1436.

INGVAR ANDERSSON,
Källstudier till Sveriges
historia 1230—1436. In-
hemska berättande käl-
lor jämte Libellus Mag-
nipolensis. Lund 1928.

Författaren till den avhandling, vars titel anföres här, har för densamma redan hemburit det yttre erkännandet av en docentur i historia vid det universitet, som fostrat honom. Det ämne han satt för sitt lärdomsprov är också en verkligt magistral uppgift, för såvitt som ett klarläggande av de berättande källornas sammanhang och genesis väl alltid måste anses som både begynnelsen och änden i den historiska metodiken.

För det tidsskede, som nu lagts under granskning, gäller det här uttalade i synnerlig grad, då vi betänka, att det är Erikskrönikan och den för övrigt av förf. som självständigt verk avlivade Engelbrektskrönikan, som bestämt begynnelse- och slutåren i avhandlingens titel. Envar vet, hur dessa tvenne »inhemska berättande källor» ända till våra dagar lämnat det huvudsakliga materialet för skildringen av motsvarande avsnitt av Sveriges historia. Icke mindre ha de samtida, tendentiösa traditionskällorna bestämt eftervärldens dom över den mellanliggande tiden, Magnus Erikssons, Albrekts av Mecklenburg och de första danska unionsregenternas, såsom redan Styffe, stödd på urkundsfynd framför allt i de nordtyska arkiven, och särskilt von der Ropp i sin nu klassiska skrift: Die schwedischen Geschichtsquellen des fünfzehnten Jahrhunderts¹, kunnat fastslå. Det ser emellertid ut, som om den sistnämndes auktoritet verkat på något sätt förlamande på den historiska forskningen i Sverige. I varje fall har det dröjt ända till våra dagar, innan dess medeltidskällor av icke urkundskaraktär ånyo upptagits till behandling. Bortsett från enstaka specialundersökningar är förf:s arbete det första offentliggjorda, samlade vittnesbördet om en ny forskargenerations syn på de problem, den tyske forskaren brotta-

¹ Egentligen bihang till avhandlingen: Zur deutsch-skandinavischen Geschichte des XV. Jahrhunderts. Leipzig 1876.

des med för femtio år sedan. Det bör alltså innehålla omvärderingar, och så är även fallet på viktiga punkter.

En av dessa omvärderingar har framgått ur ett uppslag, som visat sig i hög grad givande, nämligen att konfrontera Erikskrönikan med annalerna. Detta sker i första kapitlet. Så nära till hands ett dylikt förfaringssätt än kunnat synas, har man aldrig konsekvent prövat det; en och annan uppgift har sammanställts (så av C. M. Kjellberg, R. Pipping i hans kommentar, Ad. Schüch och möjligen andra), men det är också allt. Delvis torde detta sammanhånga med att det märkliga rimverkets komposition och litterära genesis hittills knappast intresserat historici av facket och, när så skett, övervägande dess datering eller frågan, vem som fört det i pennan. Det stoff, Erikskrönikan meddelar, har ansetts huvudsakligen härröra från den muntliga traditionen. Dess okända författare har öst ur egna och andras rika förråd av minnen och personliga upplevelser (så von der Ropp, Cederschiöld o. a.), till vilka han för övrigt själv flera gånger hänvisar. Man kände då icke som nu närmare den diktart, av vilken Erikskrönikan är en tämligen sen utlöpare. Enstaka forskare, först Klockhoff i Studier öfver Eufemiavisorna, hade visserligen uttalat den uppfattningen, att krönikan icke tillkommit oberoende av tyska förebilder, och förf:s närmaste föregångare, Pipping, har i sin 1926 utgivna, redan återopade kommentar med en stor exempelsamling av poetiska schabloner, därvid särskilt de braunschweigiska och livländska rimkrönikorna framdragits till jämförelse, visat, att Erikskrönikan ingår som ett led i den stora tyska kröniketraditionen. Men det är onekligen förf:s förtjänst att så distinkt som skett i denna avhandling (sid. 7—15) ha framhållit den logiska utvecklingslinjen från karolingertidens chansons de geste över de rimmade världs- och kejsarkrönikorna i Sydtykland till de ovannämnda nordtyska krönikeverken i slutet av 1200-talet. Den nya diktarten hade därmed nått det baltiska området, och dess uppträdande några decennier senare i Sverige överraskar icke. Det nya verket på svenskt tungomål anammar också helt den sär-egna och rika skatt av formler och höfiska talesätt, som utbildat sig inom genren på tysk botten. Till Pippings redan överväldigande bevisföring har förf. härutinnan ytterligare kunnat stödja sig på tvenne, för Pipping okända undersökningar av stilen i de sist anförda, tyskspråkiga rimkrönikeverken¹.

¹ R. König, Stilistische Untersuchungen zur braunschweigischen Reimchronik. Diss. Halle 1911; W. Meyer, Stilistische Untersuchungen zur livländischen Reimchronik. Diss. Greifswald 1912.

Han är även böjd att till dylika för den nya, versifikatoriska krönikegenren utmärkande stildrag hänföra också de fall, då rimsnidaren återopar ögonvittnens utsagor eller muntliga källor. Som bekant ha Cederschiöld och flera använt dessa ställen vid sina försök att tidfästa Erikskrönikan.

Det betydelsefullaste i förf:s undersökningar av Erikskrönikan är emellertid fastslåendet av krönikans sammanhang med annalerna, en svår uppgift, icke minst därigenom att förf. före den rent källkritiska proceduren måst tillrättalägga det invecklade annalmaterialet härför. Han gör detta å sidorna 20—24 i sin avhandling, där han med erkännansvärd knapphet lämnar en god översikt över vad som finnes kvar av ifrågavarande källgrupp, huru dess beståndsdelar traderats och huru dessa låta sig indelas i äldre och yngre åldersskikt. Endast trenne annaluppteckningar äro till oss bevarade i handskrifter, som äro äldre än själva Erikskrönikan; ytterligare fem ha fortsatts in på 1400-talet, då de även, utom en, nedskrivits i den avfattning, vari vi nu känna dem. För sitt ändamål har förf. icke behövt bestämma dessa olika annalverks förhållande till varandra. Han refererar i korthet de hittills uttalade, föga divergerande åsikterna härom (av Schäfer, von der Ropp, Erslev och K. G. Westman) och nöjer sig med att konstatera »den nära släktskap, som de olika redaktionerna vid så gott som varje notis förete till ett stycke in på 1300-talet» (sid. 24). Med utgångspunkt från deras nära sammanhang såsom ett faktum framdrages hela annalmaterialet till jämförelse, varvid den på varje särskild punkt utförligast avfattade notisen anföres med hänvisning i notform till de övriga. Även de isländska annalernas svenska uppgifter tagas därvid till hjälp. De visa fullkomlig likhet med motsvarande i svenska uppteckningar av detta slag och ha, enligt vad förf. säkert med rätta hävdar, överförts till Island på 1270-talet, icke via Danmark, som Storm påstått, utan direkt från Sverige.

Genom detta goda grepp att behandla annalernas notiser av rikshistorisk karaktär såsom ett i viss mån enhetligt källmaterial har förf. på ett lyckligt sätt kunnat förenkla det tilltrasslade annalproblemet för sin aktuella synpunkt. För den källkritiska granskning, han vill företaga, återstå dock betydande svårigheter genom de båda jämförelseobjektens till formen inkommensurabla beskaffenhet, å ena sidan det höfiska diktverket med även detaljer i ordrik förklädnad, å den andra de lakoniskt avfattade, inskriftsmässigt knappa annalnotiserna. Förf:s metod att här komma åt det jämförbara har konsekvent inriktats på att få fram det väsentliga i krönikans framställning, själva

stommen av händelser, som liksom gjorts osynlig av det färdiga diktverket. Det visar sig därvid, att denna 'röda tråd' i knittelväven på ett märkligt sätt överensstämmer med de rikshistoriska notiser annalerna innehålla, och att Erikskrönikan trots sin skenbara tidlöshet meddelar vad den berättar i samma ordning som kronologierna. Å sidorna 25—78 i förf:s framställning kunna vi följa, huru han i detalj sönderplockar rimtexten för sitt källkritiska syfte; någon enstaka gång kan man till och med höra den torra annalnotisen bakom versradens formulering¹. Fram till 1306 utgöra ännu kronologiernas årsnotiser om de rikspolitiska tilldragelserna stommen i krönikans berättelse för att därefter ett antal år framåt undanskymmas av en allt större mängd överskjutande detaljer, särskilt gällande norska förhållanden. Från 1310 konstaterar förf. ett partiellt utsinande i båda källorna, men för åren 1312—13 koncentreras de sig kring hertigarnas bröllop, och för de tre därpå följande förete de också överensstämmelse: en mot den bekanta lakunen i rimkrönikan svarande fattigdom hos annalerna (jfr härom sid. 106 hos förf.). För de stora krisernas år 1317—18 äro likheterna flerstädes verbala, vilket uppmärksammats även av föregående forskare, särskilt Pipping, som dock framställer avhängighetsförhållandet omvänt. Påfallande äro i synnerhet de många, för de båda källorna gemensamma namnen å agerande personer. I fråga om senare händelser, junker Magnus' avsättning och den utförliga skildringen av Magnus Erikssons konungaval, överväga däremot skiljaktigheterna.

I förf:s källkritiska exposé, som ovan refererats, fäster man sig även vid vissa specialutredningar, däribland frågan, huruvida annalerna från 1290-talet och framåt äro avledda ur Erikskrönikan eller tvärtom. Pipping har, som nämnts, anslutit sig till den förra uppfattningen, vilken är teoretiskt möjlig därigenom att de kronologiska notiserna från och med detta decennium huvudsakligast traderats i 1400-talshandskrifter. Redan de båda källornas egenartade natur låter visserligen här ana det rätta sammanhanget, men förf. klarlägger yttermera detta genom en intressant källkritisk analys å sidorna 79—90. Med samma metodiska tillvägagångssätt, som Curt Weibull använt för att konstatera förhållandet mellan Saxo och Knytlingasagan — dennes Saxo-undersökningar föresväva för övrigt ofta läsaren av denna avhandling — deduceras här fram, vad rimkronisten

¹ Jfr sid. 38: »Thz aar bleff jonker Erik dödher» etc., där man omedelbart vill rekonstruera en ursprunglig annalnotis av typen: 'Eodem anno' etc. Jfr också å samma sida citerade passus om Växjö kyrkas brand.

vet mera än annalskrivaren. Detta gäller särskilt Torgils Knutssons andra korståg 1300, striderna på norska gränsen 1304 och inbördeskriget efter Nyköpings gästabad. Utgående från en tidigare gjord iakttagelse, vilken betydande roll som tilldelats Mats Kettilmundsson i dessa händelser, underkastar nu förf. de ställen i krönikan en särskild granskning, där »herra Matius» uppträder i situationer, som i övrigt äro kända av annalisterna. Det visar sig därvid undantagslöst, att annalerna icke alls omnämna honom i dessa sammanhang. Det traditionsmaterial, som emanerat från honom, är något för Erikskrönikan speciellt, och dess obefintlighet i annalerna är ett starkt bevis mot att de senare avhånga av krönikan.

Andra iakttagelser, som förtjäna ett omnämnande, äro förf:s påpekanden (sid. 43), att annalkällans egendomliga karaktär i vissa fall kan förklara betydande avvikelser i Erikskrönikan från den verkliga kronologien, eller att rimkronisten understundom tyckes åsyfta en mot denna sin källa medvetet polemisk framställning. Såsom exempel på det förra kan nämnas den av forskningen diskuterade uppgiften om en mellan Valdemar och Magnus träffad överenskommelse om rikets delning (sid. 38), vilken förekommer under år 1275 i en annal, men under 1277 i alla övriga. Kronisten har här följt den första versionen, vilken sannolikt är oriktig. En annan kronologisk oegentlighet hos denne, som också frapperat, är att han i sin berättelse felplacerat Torgils Knutssons korståg 1300; en kronologi (nr XVII i *Scriptores I*) har likväl, jämte den korrekta tidssättningen av denna notis, även en annan till 1299, vilken kan ha förorsakat den förvirrande inpassningen i rimkronistens framställning. Andra skiljaktigheter mellan de båda källorna betraktar förf. som sagt såsom avsiktliga, t. ex. i fråga om några av annalerna omnämnda deserteringar från hertigarna till Erik Menved vid Nyköpings belägring 1309, Birgers Gotlandståg 1313 samt, framför allt, i skildringen av Torgils Knutsson, vilken i en annalgrupp fått ett tämligen ogynnsamt eftermäle.

Rec. har i det föregående kanske alltför länge dröjt vid kapitlet om Erikskrönikans beroende av annalerna, en utförlighet, som dock må anses motiverad därav att rec. finner det vara det intressantaste forskningsresultatet i den föreliggande avhandlingen. Beträffande övriga sidor av det problemkomplex, detta ständigt lika attraherande mästerverk på krönikeskrivningens område erbjuder, är förf. icke lika nyskapande, det må nu gälla de förut tämligen väl utforskade traditions-kretsar, vilka haft betydelse för rimkronisten såsom fyllnadsstoff (sid. 48 ff, 100 ff), eller andra källor, såsom texten i Birger Jarls

fridslagar (sid. 45), mirakelberättelser om Erik Plogpenning (sid. 46), urkunder (sid. 104) o.s.v. Läsaren är i varje fall tacksam för att även detta material medtagits, då det alltid är vanskligt att orientera sig i Pippings lärda magasin och förf. vet att späcka även noterna med sakrika uppgifter. I en av dessa (sid. 102, not 1) hittar man till och med ett i tveksam frågeställning framfört bidrag till Erikskrönikans datering. Det gäller riddaren Bo, som ordnade stilleståndet med västgötarna 1318, och vars själ rimkronisten därefter önskar Guds »nade ok roo». Förf. vill identifiera denne med den senare lagmannen och rådsherren Bo Niclisson, som omtalas sista gången urkundsmässigt i sept. 1322 (DS III, sid. 559) och nämnes död 1336 (DS IV, sid. 492). Egendomligt nog återfinnes denna identifiering redan i Anreps Svenska adelns ättartavlor (del 3, sid. 7); vederbörande var nämligen en Natt och Dag och farfader till den kände Nils Bosson. Rec. har icke kunnat finna denna uppgifts källa, men den synes kunna återgå på släkttradition. Anrep vet emellertid också, att Bo Niclisson dött 1327. Möjligen kunde förf. ha nämnt, att det sista omnämmandet av honom den 9 sept. 1322 föranledes av att han då uppgör sitt testamente, vid vilket hans sigill är fästat jämte svärfaderns, den även å sid. 102 (not 2) omnämnde drotsen Knut Jonsson av Aspenäs-ätten, om vilken Pipping har vissa spekulationer (kommentaren, sid. 657 ff efter en föregående uppsats i svensk Historisk tidskrift för Finland). Genom sin dotter Ingeborg blev Bo Niclisson morfader till ingen mindre än Bo Jonsson Grip, som ärvde hans namn. På tal om identifieringar kan för övrigt tilläggas, att Martin Duva, den unge Magnus Birgerssons följeslagare vid flykten ur Sverige, vilken varken Cederschiöld eller Pipping lyckats igenfinna, uppträder som sigillvittne 1314 ^{2/12} (SD 1991) och som närvarande 1316 ^{10/6} (SD 2057); i förra fallet kallas han »prefectus Scanie». På det livligt diskuterade dateringsspörsmålet inlåter sig förf. eljest icke på annat sätt, än att han genast i avhandlingens början (sid. 17) förklarar sig utgå endast från det fullt konstaterbara: krönikan är skriven efter 1320, med full säkerhet före 1355 (Nordfelt) och med rätt stor visshet före 1330-talets mitt (G. Bolin). Till det andra brännande problemet, om man av de traditionskretsar, som kunna urskiljas, kan sluta sig till krönikans tillskyndare, anser han sig icke böra fatta ståndpunkt: »ett säkert avgörande i denna fråga synes icke möjligt att träffa utan säker kändedom om den politiska situation, ur vilken krönikan utgått» (sid. 103).

Mot förf:s källanalytiska argumentering har rec., som torde framgått av den föregående, refererande framställningen,

intet väsentligt att invända. I fråga om det parti av krönikan, mot vilket endast de från 1400-talet traderade annaluppgifterna svara, kan naturligtvis alltid teoretiskt den motsatta uppfattningen göras gällande, och rec. känner under formuleringarna väl igen den tvekan, han själv en gång hyst vid försök att lösa problem, liknande dem förf. med så stor framgång här frestat sina krafter på. Särskilt kronologien n:r XVI i *Scriptores* tom I (*Chronologia Anonymi*) kommer alltid att bereda huvudbry för den, som vill bringa systematik i de svenska annalerna, i viss mån även n:r XIV, Visbykrönikan, mindre enligt rec:s åsikt, n:ris XII (årboken 266—1430) och XVII (gråbrödra-annalerna). Beträffande dem alla, även den i 15- eller 1600-tals-uppteckning föreliggande n:r XXIII, har emellertid rec. kommit till samma uppfattning som förf., att de ännu för förra delen av 1300-talet representera sena utlöpare eller kompilationer av den rikshistoriskt betonade annalskrivning, som, det är rec:s åsikt, tagit fart med den äldre Magnus Birgerssons trontillträde och det svenska archiepiscopatets ungefär samtida fixering till Nya Uppsala. Till mitten av 1270-talet anser nämligen rec., att man bör återföra den stomme av rikspolitiska årsnotiser, som sedermera i olika variationer uppträder i nu bevarade annalredaktioner, alltså ett par decennier längre tillbaka än K. G. Westman, som låter sina 'Annales triplices' börja först med året 1298, och till vilken förf. tydligen ansluter sig. Ericus Olai har i sin »Göta rikets krönika» räddat mycket av dessa tidigare riksannaler, som man nu finner endast där. Denna annalform upplever sedan en verklig blomstringstid, särskilt under 1200-talets sista och 1300-talets första decennier, och fortlever ännu, ehuru avmattningen är märkbar, några tiotal år framåt, under vilka, delvis efter kontinentala mönster, den gamla formen ersättes av ett nytt mode för historieskrivning i Erikskrönikan. Att varken denna nya genre¹ eller den gamla fortsattes, utan båda återupptagas först in på ett nytt århundrade, anser rec. ha flera orsaker, främst de bittra ständs- och nationalitetsmotsättningar, som behärskade det senare 1300-talet, och den lidelsefulla, religiösa agitation, som utgick från Birgitta. Tendensskriften, profetian och den politiska allegorien

¹ Ytterst märkliga äro dock de reminiscenser av Erikskrönikan, som uppträda i den versifierade prologen till skogsstadgan för Hammars och Medal tredingar i Trögden (SRP 872, Klemming, Medeltidsdikter, sid. 175 f.). Det är Pippings förtjänst att åter ha fäst uppmärksamheten på denna (kommentaren, sid. 776 ff), och rec. skulle gärna ha sett, att dess existens åtminstone omnämnts av förf.

blevo då de litterära uttrycksmedlen i stället för hovkrönikan eller det torra uppräknandet av minnesvärda händelser. När annalskrivandet återupptogs under 1400-talet, närmast från klostren (särskilt Vadstena), men sannolikt även från stormännens sida, ha de nya kronologierna uppstått genom kompilation, alldeles som de äldre, ty såväl n:r XV och XIX i *Scriptores* tom I som Annerstedts s. k. *Annales Sigtunenses* äro också de ingenting annat än kompilationsarbeten. Men i kronologiskt hänseende, det för dessa väsentligaste, har Erikskrönikan, om vars spridning man för övrigt vet så litet, haft föga intresse, och ha deras upptecknare måst hämta tidsbestämningar från annat håll, föreligger all sannolikhet för att de där även funnit själva sakuppgifterna.

Det skulle vara frestande att ytterligare fördjupa sig i det ovan blott antydda problemläget för de svenska annalerna, men då utrymmet icke kan tillåta detta, vill rec. i stället övergå till en källgrupp, som han anser, att förf. icke utan vissa risker för uppfattningen av Erikskrönikans genesis nonchalerat: konungalängderna. Det är nämligen obestridligt, att dessa ej mindre än annalerna äro en viktig, inhemska förutsättning för uppkomsten av en krönikeskrivning i Sverige, och det är påfallande, huru ofta dessa två slag av tidiga historiska uppteckningar uppträda tillsammans i handskrifterna¹. Liksom de nakna biskopslängderna svälla till allt utförligare biskops- eller stifts-krönikor, är konungalängdens nästa logiska utvecklingsskede konungakrönikan, och en rimmad sådan föreligger i själva verket i Erikskrönikan. Såsom dennas närmaste inhemska föregångare tvekar rec. för sin del icke att utpeka Västgötalagens märkliga konungalängd, som förf. sid. 2 nämner som en isoleerad företeelse »utan motsvarighet i den äldsta annalskrivningen», men vars »korta, prägnanta karaktäristiker . . . till de i kronologisk följd uppförda namnen» (l. c.) onekligen förebåda en kommande krönikediktning, till vars oskrivna lagar även hörde den att iakttaga kronologien utan att anföra några årtal. Sannolikheten av en nära förbindelse mellan dessa verk göres ännu

¹ Codex B 17, som förf. citerar sid. 22, innehåller sålunda utom kronologien n:r XII (årboken 266—1430) även konungalängderna n:r II, III och VIII i *Scriptores*, tom I; om de två förra se G. Storm i *Indl. t. Monumenta historica Norvegiæ*, sid. XVIII, som daterar dessa textredaktioner till första hälften av 1400-talet, vilket kan observeras gent emot Schlyters datering. — *Cat. regum VII* i SRS förekommer i samma handskrift som kronologi nr XV (916—1263), CR XI slutligen tills. med kronologien nr XIX i cod. C 92, UUB. — Om cod. D 4 i Kungl. bibl. i Stockholm se ovan i texten.

större genom den omständigheten, att Erikskrönikan är en direkt fortsättning av regentlängden i Västgötalagen. Det är i och för sig ett egendomligt faktum, att den förra, som är och säkert av begynnelsen avsetts att vara framför allt en folkungakrönika, börjar 1230 i stället för 1250, men detta får sin förklaring därigenom att Västgötalagens konungaräcka slutade med Johan Sverkersson och har krävt en fortsättning. Ett intressant tillägg vid avskrivandet av den västgötska konungaserien i cod. D 4 i Kungl. biblioteket i Stockholm, vilken dessutom innehåller de av förf. s. k. gråbrödraannalerna (n:r XVII i *Scriptores* I), ger för övrigt en fingervisning, att medeltidens avskrivare haft detta sammanhang klart för sig. Efter Johan Sverkersson har där tillfogats: »Nittande war konung Erik Läspe, aff honom fintz i the ny kronika her i thæsse same book». Tyvärr saknas nu detta parti av handskriften, men det bevarade, samtida registret intygar, att »Swerikis Kroneka the ny» upptagit bladen H XVI—I XXI. »Härmed», säger Klemming (*Sv. Medeltidens Rimkrönikor* 3, 273 f.), »kan svårigen hafva förståtts något annat än gamla Rim-Krönikan, som nått och jemt kunnat inrymmas på de 36 bladen hvilka blifvit alldeles borttagne ur boken, och med hvilka en uppteckning äldre och säkerligen bättre än någon af de nu kända gått förlorad.» Det förtjänar omnämmande, att cod. D 4 sannolikt (enl. Klemming och N. Beckman) har Vadstena-proveniensen, och att den utom gråbrödraannalerna (kronologien n:r XVII) även innehåller en dansk konungalängd, den allegoriska dikten om konung Albrekt, uppteckning om Danaholmsmötet samt av flera andra traktater, meddelade i samma ordning, som de upptagas i den berömda codex B 59, där originalet till konungalängden även finnes¹. Denna handskrift brukar dateras till 1280-talet (N. Beckman, *Ur vår äldsta bok*, sid. 3), men de olika längderna, som böra ha tillkommit redan i mitten av samma sekel, äro införda av den s. k. Vidhemsprästen omkr. 1325. Att denna äldsta form av rikshistoria icke varit begränsad enbart till Västergötland, visar den variant därav, som uppkallats efter sin förekomst i ett exemplar av Magnus Erikssons landslag (för övrigt just samma cod. B 17, vilken innehåller den av förf. som årboken 266—1430 betecknade kronologien n:r XII i *Scriptores* I; se sid. 22, not 1) och av N. Beckman döpts till den »sörmländska längden»². Jämte kännedom om den västgötska visar denna även

¹ Klemming, *Svenska Medeltidens bibelarbeten* I, sid. 587. Beckman, *Ur vår äldsta bok*, sid. 28. Jfr den senare i *Arkiv f. nord. filol.* 28, sid. 146 f. och i *NTBB* 1917, sid. 73.

² Beckman flerstädes, bl. a. i *PHT* 1914, sid. 9.

tillvaron av en annan självständig tradition, och att längdskrivandet fortsatts ännu under Magnus Eriksson. Det är just denna variant, som står närmast, vad Ericus Olai på tal om Anund Jakobs föregivna dop (SRS II, 28) kallar 'chronica antiqua Sueciæ', en högst intressant benämning, om man jämnställer den med 'the ny kronika' för Erikskrönikan. Båda versionerna av kungalängden uppträda kort därefter i det 1344 upplagda Registrum Upsaliense, och Gustav Storms och N. Beckmans klagörande undersökningar ha visat, att intresset för detta slags historiska uppteckningar varit livskraftigt under hela det tidigare 1300-talet¹. För Erikskrönikan har detta faktum betydelse, då det pekar på en inhemsk utvecklingslinje i dess tillkomsthistoria; enligt rec:s uppfattning finnes för övrigt ett redan för vederbörande kronister medvetet sammanhang mellan de officiella svenska krönikeverken hela medeltiden igenom.

Från det första kapitlet i förf:s avhandling vänder sig rec. omedelbart till det sista: den s. k. Engelbrektskrönikan, då detta parti vid sidan av det redan diskuterade synes anmälaren innehålla de anmärkningsvärdaste nyheterna. Tesen, som förf. vill bevisa, har redan antytts i början av dessa anteckningar och ligger på visst sätt redan uttalad i kapitelrubriken: någon självständig »Engelbrektskrönika» har aldrig existerat.

Teorien om en sådan framfördes, som bekant, första gången av von der Ropp år 1876 i hans redan flera gånger åberopade förstlingsarbete. Den har sedan inom historieforskningen blivit en dogm, som, rec. veterligt, aldrig blivit bestridd; möjligen kan man utläsa vissa tvivel på densamma i E. Hjärnes, av förf. också åberopade utredning om biskop Thomas' frihetsvisa. För rec. har den lösning, von der Ropp segervisst proklamerat, alltid synts vara ett förenklade av problemet, på samma gång den laborerar med efter strängt vetenskaplig måttstock otillåtet många mellanled i textutformningen, om vilka man icke vet något med visshet, åtminstone icke om det första.

v. der Ropps argumentering vilar egentligen endast på ett bevismoment av verklig fakticitet, de strykningar, som företagits i det som arbetskoncept uppfattade manuskriptet, framför allt av ett i konstfullare versslag avfattat parti om Engelbrekts mellanhavande med Bengt Stensson och dennes son. Genom att kombinera denna egendomlighet med en annan, att krönikan

¹ Storm i Munch, Saml. Afh. 2, sid. 493, noten; Beckman i Arkiv f. nord. fil. 28, sid. 142; 32, sid. 170.

blir tämligen innehållsfattig år 1440, då Kristoffer av Bayern inkallas i riket, för att åter svälla till sin förra bredd med Karl Knutssons konungaval åtta år senare, har von der Ropp hittat hörnstenarna i sin teori, som lyder, att den s. k. nya rimkrönikan ursprungligen omfattat tiden 1389—1436 och varit en Engelbrektskrönika, men att denna sedan i två etapper fortsatts på Karl Knutssons uppdrag, ena gången till 1440, den andra något av åren 1452—57 till dess nuvarande slut, det första av de båda sistnämnda åren. Vid båda dessa fortsättningar har Engelbrektskrönikan samtidigt underkastats revision, första gången säkert före 1449, men troligen redan före 1440. Det omtalade, säregna verspartiet har därvid lämnats orört och visar nu den ursprungliga avfattningen. Vid den andra överarbetningen har även den 1440 avslutade delen reviderats. De bevisgrunder von der Ropp i övrigt anför äro av huvudsakligen subjektiv art: Engelbrektskrönikans författare står på Engelbrekts och folkets sida och ägnar stormännen ej mycken uppmärksamhet, Karlskrönikans däremot avskyr de folkliga rörelserna. Båda upphöja framför allt sina hjältar, den senare sannolikt mot betalning. Någon källkritik ingår icke von der Ropp på, lika litet som hans efterföljare. Såväl Engelbrekts- som Karlskrönikorna ha ansetts, liksom Erikskrönikan, helt byggda på det självupplevda eller muntliga meddelanden. »Blott en auktor, som under Engelbrekts korta, men bragdrika bana stod i ständig förbindelse med honom, har kunnat skildra denna med en sådan även i enskildheter nästan otrolig noggrannhet som Engelbrektsdikten erbjuder» (von der Ropp, sid. 135).

Detta i sig egendomliga faktum, att det mycket omdiskuterade verket aldrig prövats till sina källor, har blivit en naturlig utgångspunkt för förf:s undersökning, som utmynnar i det helt motsatta påståendet: »Ur Karlskrönikan kan icke en självständig Engelbrektskrönika utskiljas». Den förra »synes vara ett enhetligt verk — om också ej med samma ställning till källorna genomgående — och måste följaktligen bedömas som sådant» (sid. 301). I själva verket har han härmed återvänt till den åsikt, som en gång omfattats av Klemming vid utgivandet av just den handskrift, vars märkliga beskaffenhet givit von der Ropp det viktigaste stödet för hans teori, men vilken tidigare icke var närmare känd till sin karaktär¹. Några bevis för sin uppfattning har Klemming dock icke meddelat; den synes för honom ha varit en tämligen självklar sak och icke tarvat någon motivering.

¹ Klemmings rimkrönikeedition, 3, sid. 256 f.

En sådan finner nu förf. i det sätt, varpå krönikan komponerats, d. v. s. huvudsakligen genom urkundsmaterial. För den tidigare delen eller för skildringen av Eriks val och hans regering fram till den Engelbrektska resningen uppvisas landslagens stadganden om kungaval återgå i framställningen av Eriks konungaplikter (sid. 267 ff); brytandet av dessa och övriga våldshandlingar däremot återgå på rådsskrivelsen 12 sept. 1434, kompletterad med en dylik från underhandlingar i Stockholm påföljande höst (bevarad endast hos Hvitfeld). Förf. framlägger emellertid vissa skäl för att, i stället för de två sistnämnda, en tredje, nu förlorad skrift kan ha varit krönikörens källa, nämligen de besvär, som måste ha framlämnats till konungen av de svenska herrarna vid hans första besök i Stockholm hösten 1434. Förutom dessa dokumentariska källor finner han även i inledningspartiet annalistiska: för uppgifterna om försöken att återerövra Gotland, Eriks och Filippas bröllop och Abraham Broderssöns halshuggning (sid. 264 ff). I mest beslätad avfattning återfinnas dessa nu i kronologierna XII o. XVI i SRS I (se i det föreg.), och förf. vill i framställningen av den sista händelsen se en bearbetning av annalkällan, föranledd av Karl Knutssons härstamning från Abraham Brodersson. Beträffande slutligen kampanjen omkring ärkebiskopsvalet i Uppsala och striderna mot Holstein och hanseaterna har förf. icke kunnat peka på några direkta förebilder; de senare skildringarna förmodas återgå på svensk adelstradition (sid. 276).

Vad krönikans huvudparti angår, kunna även här dokumentariska källor skönjas som ränningen i rimväven. Bland bevarade dylika ha följande kunnat urskiljas: uppsägelsebrevet från Vadstena 16 aug. 1434, dagtingan i Halmstad 3 maj 1435, förlikningsfördraget mellan konung Erik och det svenska rådet 14 okt. s. å. samt för en detalj, som dock är nog så karaktäristisk — krönikans säregna uttryck, att »bönderna tacka» herr Hans — något av de många intyg, rådet utfärdat för Hans Kröpelin (sid. 276 ff). Men förf. vill därutöver finna spår av många förlorade dokument av högsta intresse, såsom riksdagsbesluten i Arboga 1435 och 1436, fredssluten med skåningarna 1434 och 1436, förlikningen med Bengt Stensson, vars alla medlovar krönikan vet att uppräknat, samt de många kapitulationsurkunder, varigenom fogdeborgarna bragtes i Engelbrekts händer (sid. 294).

Konstaterandet av skriftliga källor bakom kröniketexten undanrycker indirekt von der Ropps teori det kanske värdefullaste stödet. Den karaktär av Engelbrektsk inspiration, som

hittills omsvävat hans krönika i den gällande uppfattningen, försvinner, och denna blir i stället en skrivbordsprodukt, där skildringen hopfogats av olikartat källmaterial. I detta material måste även förf., liksom förut skett med Erikskrönikan, inrymma stor plats åt den muntliga traditionen, men efter en förnyad prövning förklarar han detta senare stoff huvudsakligen ha emanerat från Karl-Knutssons-håll (sid. 295, 297 f). Endast »en relativt ringa del», däribland de partier, där Engelbrekts tvist med Magnus Bengtsson, ett förräderiförsök mot den före samt hans mord berättas, anser förf. återgå på en specifikt Engelbrektsk krets av traditioner, möjligen litterärt utformade i »visor» (sid. 290 f, 298). Men dessa episoders närvaro är mindre upplysande för krönikans proveniens än att densamma helt förtiger sådana viktiga avgöranden som Engelbrekts självständiga uppträdande efter Halmstads-överenskommelsen (rådsbesluten i Uppsala 5 och 6 juni 1435; rådets förbindelse mot konungen, dat. Långholmen 12 aug. s. å.; mellanhavandet med Karl Knutsson vid det tillämnade rådmötet i Enköping i december s. å.; jfr sid. 298). Å andra sidan är framställningen av en så viktig händelse som riksföreståndarevalet i Stockholm februari 1436 otvivelaktigt färgad av råds partiets, enkannerligen Karl Knutssons, synpunkter. Även von der Ropp medger detta, ehuru han häri ser ett vittnesbörd om den senare omarbetarens verksamhet (sid. 289 f).

Sammanställer man nu alla dessa premisser: det betänkliga i att antaga en förlorad textavfattning, där vi ha själva redaktionsexemplaret av den färdiga Karlskrönikan i behåll; att för densamma officiella dokument lagts till grund; att den belysning, den ger åt Engelbrekts historia, är i huvudsak bestämd av Karl Knutsson; att avsikten med krönikeverket varit att skildra befrielsekampen, och att kontinuiteten mellan denna och Karl Knutssons följande, nationella kungadöme i den form, vari krönikan till oss blivit överlämnad, starkt framhålls, är man, menar förf., berättigad att draga den slutsats han gjort. Rec. vill ej heller förneka detta; tvärtom anser han högst sannolikt, att förf. träffat det rätta. Det skulle till och med kunna tilläggas ytterligare skäl emot von der Ropps teori. Varför meddelar t. ex. krönikan ingenting om Engelbrekts förflutna, då kronisten skall ha tillhört hans närmaste omgivning och velat med sitt verk glorifiera just honom? Han gör det icke, lika litet som för Karl Knutsson, därför att båda intressera honom först, sedan de blivit medagerande i det händelseförlopp, han ville eller rättare haft i uppdrag att skildra. Varför begår han de kronologiska fel, som där förekomma, uppseendeväckande sär-

skilt då det gäller själva resningens början, om han författat sitt verk strax efter Engelbrekts död? Man har svårt att däri, lika litet som i partiet om Filippas död, se rena skrivfel, då manuskriptet genomgått av så många händer, som Klemmings och nu nyligen E. Neumans utredningar visar vara fallet¹. Man behålle ock i minnet den karaktäriseringskonst, Erikskrönikans författare ådagalägger vid återgivandet av så avlägsna händelser som för 1300-talets första år. Karl Knutssons intresse för krönike-läsning är för övrigt dokumentariskt bestyrkt redan genom biskop Thomas' bekanta förmaningsbrev till honom², och om hans nitälskan för dylik författarverksamhet vittnar den långa rad av krönikor, i vilkas tillkomst ingen eljest velat förneka hans andel.

Det kan dock ej bestridas, att full bevisning ännu icke föreligger i den här avhandlade stridsfrågan. För att kunna besvara denna definitivt måste man underkasta hela Karlskrönikan enahanda granskning som nu blott kommit »Engelbrekts»delen samt det till denna närmast angränsande partiet till godo (se för det senare sid. 294 ff i förf:s avhandling). Med den begränsning, förf. nu iakttagit, kan han icke helt gå fri från beskyllningen att ensidigt ha behandlat den ena delen och kanske feltolkat den. Den uppgift, som därmed ställes, är icke lätt, då dess lösning enligt rec:s mening icke kan ske utan en förnyad granskning av handskriftsbeståndet. Klemmings edition av rimkröniketexterna, som för sin tid var höjd över allt beröm, är nämligen icke tillräcklig för källkritiska jämförelser, vilket rec. haft tillfälle att pröva i ett speciellt fall (Ericus Olai krönika)³. Särskilt för det av förf. upptagna problemet, där textens olika behandling och utveckling i Karlskrönikan är av fundamental betydelse, måste hänsyn tagas även till senare avfattningar och icke blott till den s. k. originala. Det visar sig nämligen, att de strykningar, som företagits i den ofta nämnda codex Holm. D 6 och sedermera åberopats för så vittgående slutsatser av von der Ropp och hans efterföljare, fortsätta ännu kraftigare i de senare handskrifter, som innehålla de till ett verk sammanfogade Eriks- och Karlskrönikorna (jfr härom

¹ E. Neuman, Karlskrönikans proveniens och sanningsvärde. En under-sökning och några slutsatser I (i Samlaren 1927). Det är att observera, att partiet om drottning Filippas död m. m. av Neuman uppvisas vara ett tillägg av hand 7.

² Tr. i (Lager)Bring, Samling af . . . Handlingar . . . i Svänksa Historien, III, s. 239 ff, säkert med riktig datering; jfr Gottfrid Carlsson i KHÅ 1920—1921, sid. 240, noten.

³ Jfr Klemmings edition, sid. 299. Varianter ur de senare avskrifterna anföras överhuvud icke för Karlskrönikan, med ett enda undantag.

Klemming 3, sid. 296). Bland dessa må här nämnas en, cod. Ups. C 62, »från senare hälften af 1400-talet», på permen kallad »cronica suenorum in materna lingua suenica richmatica» (så Klemming l. c. sid. 259), vilken har sitt stora intresse därigenom att den nu kan proveniensbestämmas. Såsom Collijn uppvisat (NTBB 1917, sid. 130 f), bär den nämligen Stockholms gråbrödra-klosters exlibris, en blå sköld med smultronrankor (»gröna och röda blad» enligt Klemmings beskrivning, l. c.). Bandet torde, fortfarande enligt Collijn, härröra från år 1489, och codexen i fråga har varit en liber catenatus. Texten återger dock sannolikt, även vad Karlskrönikan beträffar, en redan under Karl Knutssons tid fastställd avfattning, då den innehåller förbindelse-dikten, och då det kan konstateras, att det är just en dylik, starkt förkortad redaktion, Ericus Olai måste ha använt. Exemplaret i fråga har sitt intresse icke minst därigenom att man velat förlägga Karl Knutssons »historiska skola» just till franciskaner-klostret i Stockholm, och förf. synes icke obenägen att följa denna attribuering, åtminstone vad angår dess senare verksamhet (jfr sid. 178).

Enligt rec:s åsikt, vilken utrymmet förbjuder att här ytterligare exemplifiera, torde det alltså vara omöjligt att komma till definitiva resultat beträffande enstaka delar av denna krönike-skrivning, förrän vi fått en lika uttömmande edition av alla dess alster, som den Pipping presterat för Erikskrönikans vidkommande. Det kommer då sannolikt att visa sig, att Karl Knutsson varit modern även i den meningen, att han utlämnat olika uppgifter åt olika författare, alldeles som sker i våra dagar. Neumans, efter förf:s avhandling publicerade under-sökning, märklig icke minst genom de bevis den lämnar för codex' D 6 proveniens ur det kungliga kansliet, synes rec. peka i denna riktning med hänsyn till de andelar, 6:e och 8:e händerna (av vilka den senare är huvudredaktörens) haft i utformningen av olika textpartier¹.

I ett särskilt kapitel, det 4:e, har förf. undersökt mellan-ledet i den s. k. Stora rimkrönikan, »förbindelsedikten», för att använda förf:s (och före honom von der Ropps och Erslevs) terminologi, »sammanfogningen» enligt Klemming. Denna krönika är avsedd att utfylla luckan mellan slut- och begynnelse-ären i Eriks- och »Nya eller Karls»-krönikorna (1319—1389) och har således tillkommit efter den senare, varpå för övrigt förf. (sid. 205 f) anför ett nytt bevis. Dess sammanhang med den ovan behandlade, från Karl Knutsson emanerande krönike-

¹ Jfr Neuman, a. a., sid. 136, 174, 176.

fabrikationen har aldrig bestritts. Oftast har den satts i samband med Prosakrönikan och Lilla rimkrönikan, vilka emellertid icke behandlas av förf. (jfr dock sid. 178 f; 203 noten). Bland historici har den alltid åtnjutit vanrykte på grund av sin i tekniskt hänseende rätt simpla beskaffenhet, men har icke desto mindre eller kanske just därför gjorts till föremål för en källkritisk analys, som man blott kunde ha önskat blivit utsträckt även till övriga led av den stora rimkrönikesviten. Till vad von der Ropp och Erslev redan uppdagat i förenämnda hänseende, tillägger nu förf. Birgittas skrifter och med någon tvekan, vilken rec. finner överflödig, Liknelsen om konung Albrekt, varjämte han utför och exemplifierar den komparativa granskningen i sin helhet så grundligt, att man förvisso kan beteckna hans undersökning som uttömmande. Särskilt noterna å sid. 188 f. bjuda på flera intressanta uppgifter angående åtkomstdokumentet till Skåne och Halland under Magnus Erikssons regering.

Framför allt uppehåller sig emellertid förf. vid sin källas förhållande till den s. k. Visby-krönikan. Om den ifrågasättande relationen ha såväl von der Ropp som Erslev förut yttrat sig och därvid i ena jämförelseledet indragit även Ericus Olai krönika, den förre hävdande alla tre verkens beroende av en gemensam, nu förlorad källskrift, den senare förnekande, dock med vissa förbehåll, allt sammanhang dem emellan. I valet mellan dessa två uppfattningar ansluter sig förf. efter en energisk källanalys till den första (sid. 190—206) och får därvid även tillfälle att närmare ingå på det märkliga Visbyverket (sid. 200, not 1). Hans träffsäkra iakttagelser här komplettera Erslevs goda utredning av krönikans tillblivelse (i dansk Hist. Tidsskr. V: 3). Att vi i denna krönika, åtminstone för den tid, som här kommer i fråga, ha att göra med ett kompilationsverk från något av åren efter 1412 (så Erslev i *Kilderne til Danmarks Historie i Middelalderen*, sid. 15) och icke med samtidigt förda anteckningar, ådagalägger redan det sätt, varpå densamma upptecknats i handskriften. Icke nog med att samma hand skrivit såväl största delen av krönikan som även de danska annalerna (*Annales Danici*, sid. 136 f) samt på flera ställen i kalendariehandskriften (cod. Holm. B 99) annoterat minnesvärda händelser: notiserna följa i den förstnämnda även oavbrutet på varandra och åtminstone till och med omnämmandet av Albrekts frigivning 1395 med samma hand. Nytt år markeras sålunda ej med ny rad, och ändringar eller överstrykningar förekomma ingenstädes. Detta och den omständigheten att skrivaren noga hållit i sär de danska och de svenska verken lämna knappt något tvivel övrigt, att han icke i båda fallen avskrivit eller

kompilerat äldre anteckningar. Då nu överensstämmelserna mellan den under 1400-talets andra decennium nedskrivna Visbykrönikan och de sannolikt under 1450- och 1460-talen tillkomna förbindelsedikten och Ericus Olai verk äro betydande och starkt framträdande, samtidigt som olikheterna äro ofrånkomliga och överskottsnotiser finnas hos alla tre, gives det ingen annan förklaring att tillgripa än att de samtliga återge olika uppgifter i nu förlorade källskrifter, en eller flera. Exakt synas dessa icke kunna dateras, förklarar förf. (sid. 202), och han yttrar sig överhuvud icke om deras beskaffenhet.

Det vunna resultatet använder förf. omedelbart för att, liksom en gång Styffe, starkt ifrågasätta riktigheten av tvenne uppgifter, som endast förekomma i ifrågasättande eller med dem samhöriga källor. Den ena av dessa uppgifter gäller Albrekts reduktion, den andra Magnus Erikssons landsförvisande av flera rådsherrar och stormän året före Mecklenburgarens inkallande.

Det kan ej bestridas, att särskilt den förra händelsen numera har en tämligen smal källbasis, och denna är i själva verket ännu bräckligare än i förf:s framställning (sid. 202, not 3). I fem av Prosakrönikans handskrifter förekommer nämligen just förbindelsedikten »huar tridie gardh», ehuru Girgensohn förbisett detta genom att använda editionen i SRS i stället för den vida bättre hos Klemming (jfr den senares upplaga sid. 238, rad 19 och s. 256). I fråga om landsförvisningen av de mot Magnus oppositionella herrarna uttalar sig förf. lämligen försiktigt å sid. 199 f, där uppgiften, att de tillbragt vintern på Gotland, anses kunna förklaras »genom någon förvanskad gottländsk lokaltradition». I nästa kapitel vid behandlingen av Libellus Magnipolensis förklarar han hela denna berättelse »böra förvisas från historiens område» (sid. 236), och att det synes omöjligt att avgöra, huru den uppkommit. Anledningen till detta kategoriska domslut är, att tre av de uppräknade herrarna under »landsförvisningen» uppträda i dokument, utställda på olika platser i Sverige och Finland (Bengt Filipsson $\frac{1}{3}$ 1363 i Strängnäs, Karl Ulfsson till Tofta $\frac{28}{9}$ s. å. utan uppgiven ort, Nils Turesson $\frac{29}{7}$ 1363 i Viborg och $\frac{9}{9}$ s. å. i Kalmar, vid senare tillfället tillsamman med Bo Jonsson). Dessa diplom, så besvärande de än äro mot den i relativt sen trading förekommande uppgiften i Visby-krönikan och den ännu senare hos Ericus Olai, som likväl icke direkt använt den förra (från förbindelsedikten förvirrade framställning bortses här alldeles), anser dock rec. knappast tillräckliga att helt och hållet förkasta traditionskällornas vittnesbörd med dessas noggranna kronologiska bestämningar. Då dessa senare därtill gälla Got-

landsuppehållet, hade kanske varit försiktigast att icke fullständigt desavouera en källa med klar proveniens därifrån, vars uppgifter om det föregående årets upprörda händelser icke alls dragas i tvivelsmål. För övrigt lärer fördrivandet av biskop Nils i Linköping icke kunna bestridas¹, och vad var naturligare för denne än att i dylikt fall bege sig till Gotland, som ju tillhörde hans eget stift?

Den utläggning av situationen strax före Albrekts uppträdande som tronkrävare i Sverige, mot vilken rec. i det föregående tillåtit sig vissa erinringar, sammanhänger nära med den uppfattning av hans »inkallande», för vilken förf. gör sig till tolk i kapitlet om »Libellus Magnipolensis». Avsikten med denna tendensskrift har tydligen varit att bevisa, att Albrekts regering i Sverige var fullt legitim och att hans »inkallelse» var i huvudsak betingad av den svenska aristokratiens åtgärder. Förf:s uppfattning synes vara den motsatta och tämligen sammanfalla med den av Erslev förut framförda om den situation, som inträdde 26 år senare, då det var Albrekts tur att fördrivas och Margareta kom till herraväldet även i Sverige. Rec. skall dock icke närmare ingå på denna undersökning, som han för övrigt finner vara mönstergill och kanske vara det allsidigaste och bäst genomarbetade partiet i hela avhandlingen. I andra kapitel behandlas den av Annerstedt framdragna stridskriften: *Qualiter regnavit rex Magnus* eller *Libellus de Magno Erici* samt Birgittas revelationer som källa till Magnus Erikssons historia. Båda utmärkas av samma kritiska omsikt och säkra uppfattning, förenad med en klar och prägnant stil, som präglar avhandlingen i dess helhet. I en not till det första partiet upplyser förf. om att det nedskrivits före publicerandet av S. Krafts uppsats om samma ämne 1927 (i svensk Hist. tidskr.). Det kan ju icke nekas, att denna betagit den aspekt, förf. anlägger på sin källa, en del av nyhetens behag. I den uppfattning, han ger uttryck åt å sid. 172, att libellen utgör »ett rättfärdiggörande av den ståndpunkt en del av den svenska aristokratien intog vid Albrekts inkallelse», vill rec. för sin del instämma, liksom i de vägande invändningar, som (sid. 162 ff) framföras mot Krafts teori, att skriften i fråga är att anse som en Birgitta-revelation.

Ernst Nygren.

¹ Konung Magnus' inskridande mot honom vid kurian (Brilioth, Den påfliga beskattningen, sid. 206; jfr sid. 263, 266) kan sammanställas med uppgifter i Vita sancti Nicholai (AT. V, sid. 318 och 322).